

Serviceplan

Kommersiell Serviceplan, Åsele kommun 2021-2023

Fastställt av: Kommunfullmäktige
Datum: 2021-05-17 § 36, KS-2019-604
För revidering ansvarar: Näringslivsavdelningen

Innehåll

I.	Serviceplan Åsele kommun	2
	Serviceplanens mål.....	2
II.	Bakgrund	2
	Regionalt serviceprogram	3
	Grundläggande kommersiell service	3
	Olika stöd till service	4
	Servicestrategiska orter	5
III.	Kommunfakta	5
	Servicebehov och tillgänglighet I kommunen	6
	Ortsvis beskrivning	6
	Åsele, kommunens serviceort.....	7
	Fredrika, kommunens servicenod	7
	Gafsele framtida servicepunkt	Fel! Bokmärket är inte definierat.
IV.	Planering, genomförande och utvärdering	9
	Handlingsplan 2021 - 2023	9

Serviceplan Åsele kommun

Den lokala serviceplanens syfte är att öka engagemang, förståelse och kunskap kring service som en del av Åsele kommuns hållbara arbete med näringslivs- och landsbygdsutveckling. Syftet med planen är även att servicetillgängligheten vägs in i kommunens långsiktiga och strategiska planering. Planen kan även nyttjas som ett verktyg för att öka handlingsberedskapen i servicefrågor och vara handledande i stödinsatser.

Denna Serviceplan är kopplad till det regionala serviceprogrammet för Västerbottens län, RSP 2014-2020 och kommunens översiktsplan.

I serviceplanen finns kommunens prioriterade servicestrategiska orter beskrivna samt vilken servicenivå som dessa bör omfatta.

Serviceplanens mål

Serviceplanen ska leda till ett ökat engagemang, förståelse och kunskap kring service som en del av kommunens arbete med näringslivs- och landsbygdsutveckling. Planen ska även vara ett verktyg för att öka handlingsberedskapen inom servicefrågor.

Målet är att Åsele kommun ska säkerställa att hela kommunen, har tillgång till god service inom rimliga avstånd. Målsättningen är att servicenivån ska bidra till att fler människor kan bo kvar och verka i kommunen, att den skapar attraktiva boende- och näringslivsmiljöer med möjlighet att starta upp och driva företag. Vidare att fler människor och verksamheter flyttar in men också attraherar fler att besöka vår kommun.

Bakgrund

En försämrad servicetillgång för kommunmedborgare och för näringslivet i kommunen påverkar de lokala förutsättningarna för tillväxt. Framtida behov och utmaningar på framförallt landsbygden kommer att kräva fortsatta insatser inom serviceområdet bl.a. genom olika insatser för att stärka butiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse för varuförsörjningen.

Tillgänglighet till service är viktigt för att ta tillvara tillväxtpotentialen i hela länet. För att säkerställa tillväxt på landsbygden är det viktigt att det finns strategier för både offentlig och kommersiell service. Det är även viktigt att hitta modeller för samverkan mellan olika serviceslag för att skapa attraktiva boendemiljöer och nya

möjligheter till jobb. En annan viktig förutsättning för en fungerande service är att det finns en väl genomtänkt infrastruktur (kollektivtrafik, varustransport, bredband) som underlättar kommun-medborgarnas liv och som ger möjlighet att kombinera boende och jobb.

Regionalt serviceprogram

Innehållet i det regionala serviceprogrammet för Västerbotten har utarbetats och förankrats i det breda regionala service partnerskapet. Partnerskapet består av Region Västerbotten, som har huvudmannaskapet, Länsstyrelsen Västerbotten och samtliga kommuner i Västerbotten. Partnerskapet identifierar och genomför även överenskomna insatser. Identifiering och planering av programmets insatser utförs årsvis vid gemensamma träffar som arrangeras av huvudmannaskapet.

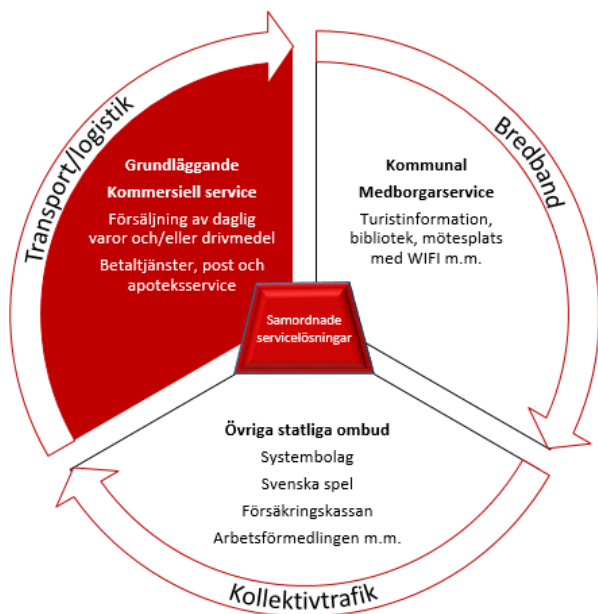
Det övergripande målet med Västerbottens regionala serviceprogram för genomförande perioden 2014-2020 är att skapa förutsättningar för människor och företag att bo och verka i alla delar av länet genom att främja en tillfredsställande servicenivå utifrån realistiska förutsättningar och inom rimliga avstånd. Programmet ligger till grund för hantering av stöd för kommersiell service. Det regionala serviceprogrammet har kopplingar till Regionala utvecklingsstrategin samt andra program för regional tillväxt.

I den kommunala servicen ingår många verksamheter som både är obligatoriska och frivilliga. Det vi vanligtvis tänker på när vi menar kommunal service är tillgång till skola/förskola, äldreomsorg, bibliotek, räddningstjänst, bostads-, bygg- och fastighetsärenden, planärenden, vatten och avlopp, avfall och återvinning, miljö och hälsoskyddsärenden, energiförsörjning, bredband, service till näringslivet, kultur och fritid.

Grundläggande kommersiell service

Utgångspunkten i denna plan är hur kommunen strategiskt ska säkerställa hur man ska ombesörja grundläggande kommersiell service på landsbygden samt annan viss offentlig service som lämpligen kan samordnas med kommersiell service.

För att främja utvecklingen på landsbygden behövs planer för både offentlig- och kommersiell service, service som är viktig för att skapa attraktiva boendemiljöer och nya möjligheter till jobb. Det är också helt avgörande att det finns en bra infrastruktur (vägar, bredband via fiber och mobil uppkoppling) på landsbygden för att servicen ska kunna fungera för både boende och företag.

Grundläggande kommersiell service

Enligt utredningen SOU 2015:35, Service i glesbygd, utgör grundläggande kommersiell service försäljningen av dagligvaror och drivmedel, post- och apoteksservice samt betaltjänster.

Postservice: ta emot, transportera och dela eller lämna ut brev och paket, försäljning av frimärken och andra postartiklar samt utlämning av körkort.

Apoteksservice: försäljning av receptfria läkemedel och andra apoteksvaror samt utlämning av receptbelagda läkemedel.

Grundläggande betaltjänster: betalningsförmedling, uttag av kontanter samt hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar.

Källa: RSP 2014–2020 Västerbotten

Olika stöd till service

För att uppnå en god servicenivå i hela landet finns olika ekonomiska stöd till i första hand dagligvarubutiker och bensinstationer i gles- och landsbygder. De söks hos olika organisationer beroende på hur ansvaret är uppdelat i Västerbotten och vilket stöd som man har för avsikt att söka.

När det gäller Förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service gäller att stöd får lämnas i områden där servicen är gles. Stöd kan lämnas för att det i glesbygd och landsbygd ska kunna upprätthållas en försörjning med daglig-varor och drivmedel som är tillfredsställande med hänsyn till geografiska och befolkningsmässiga förhållanden.

Servicestrategiska orter

Syftet med ett utpekande av kommunens servicestrategiska orter är för att skapa en strategisk hållbar serviceutveckling och för att det ska utgöra en resurs vid handläggning av statliga stöd.

I det regionala service partnerskapet har man enats om tre nivåer av servicestrategiska nivåer.

Serviceort: centralorten i kommunen med centrala samhällsfunktioner inom utbildning, vård och omsorg, fritid och kultur samt kommersiell service (kommunens huvudort).

Servicenod: den geografiska ort med omgivande landsbygd som utpekats av kommunen som särskild strategiskt viktig för tillgången till service. En servicenod erbjuder olika typer av service och som samordnas med utgångspunkt att stärka serviceutbudet för de som bor, verkar och besöker noden. Noden ska även fungera som en naturlig mötesplats.

Servicepunkt: ett lokalt serviceställe i kommunen som erbjuder ett mindre serviceutbud och utgör en viktig social mötesplats för boende, verksamma och besökande.

Kommunfakta

Åsele kommun ligger som ett strategiskt nav i skogslandet i Västerbotten. Här möts flera stora vägar från olika väderstreck. Kommunikationerna är därför goda, det är lätt att ta sig hit från kuststäderna, men även inlandets samtliga större orter.

Kommunens ytstorlek är 4224 km², större än många svenska landskap. I Åsele kommun bor ca 2 800 personer, befolkningens medelålder ligger på nästan 48 år. Tyngdpunkten bland befolkningen ligger mellan 55-75 år. Befolkningen har stadigt minskat en längre tid men glädjande nog har antalet stabiliserats de senaste åren och en ökning skett med 11 personer under 2020. Under 2000-talet har ca en tredjedel av befolkningsminskningen bestått av ett negativt flyttningsnetto medan två tredjedelar beror på att fler dör än det föds barn. Kommunens invånare utgörs till drygt nio procent av personer med utländskt medborgarskap bland vilka det finns ca 40 nationaliteter representerade. Cirka 70 procent av Åsele kommuns befolkning bor i någon av de två tätorterna Åsele och Fredrika och resterande i någon av de många kringliggande byarna.

Servicebehov och tillgänglighet i kommunen

Ungefär 30% av kommunens medborgare bor på landsbygden och för boende på landsbygden är tillgången till service av stor betydelse. Service som dagligvaror, drivmedel, betaltjänster, paket, post och ombud är viktiga för alla människor. Service fyller också en viktig social funktion som mötesplats för bygdens invånare

Orter som mister sin sista service blir mindre attraktiva för inflyttning. Service har olika innebörd för olika människor; för vissa kan närheten till en daglig-varubutik kännas avgörande, medan andra behöver besöka arbets-förmedlingens kontor regelbundet.

Vård- och omsorgsservicen är central för många. Andra är beroende av en fungerande paketsdistribution, att kunna lämna dagskassor eller tanka fordon för att möjliggöra att starta och driva företag.

Toleransnivån för hur långt man har till olika servicefunktioner är olika för olika service och olika människor. Hur en servicefunktion kan anses tillgänglig kan variera utifrån människors behov och preferenser. Även om alltfler tjänster i samhället kan skötas via internet eller med andra moderna tekniska hjälpmedel så behövs dock fysisk tillgänglighet för att många tjänster ska kunna utföras.

Begreppet tillgänglighet till servicefunktioner är i denna plan fysisk tillgänglighet, det vill säga avstånd med bil från bostad till en servicefunktion.

I Åsele kommun har majoriteten mindre än 10 km till dagligvaror men det finns också kommunmedborgare som har längre än 30-40 km för att både köpa dagligvaror och/eller för att tanka bilen. Varuförsörjning på landsbygderna kan även utföras med hemsändning till personer som av olika anledningar inte kan ta sig till butiken. Butiker som bedriver hemsändning till befolkning i landsbygd och glesbygd har möjlighet att erhålla ersättning.

Ortsvis beskrivning

Nedan har vi valt att presentera de orter som idag har en livsmedelsbutik och/eller drivmedel på orten och som utgör kommunens serviceort och servicenod.

Den service som finns på dessa orter ska i den mån det är möjligt stärkas och vi på kommunen ser gärna att det etableras utökad service i de orter som idag saknar livsmedelsbutik och/eller drivmedel.

Åsele, kommunens serviceort

Åsele ligger i södra Lapplands skogslandskap. Här möts flera stora vägar från olika väderstreck i ett strategiskt nav. Det gör att det är lätt att ta sig hit med bil och att flera bussar passerar kommunen från både små orter och stora städer i närheten. I närheten finns även flygplatser i grannkommunerna Vilhelmina och Lycksele och Inlandsbanan passerar med sommartrafik i Dorotea och Vilhelmina.

Här finns ett brett utbud av naturupplevelser, aktiviteter och fina anläggningar för friluftaktiviteter. I Åsele finns skola upp till årskurs 9, simhall, gymnastikhall, gym, ishall, ridskola, apotek, sjukstuga, systembolag och utlämningsställe för paket. Även två dagligvarubutiker och bemannad bensinstation finns på orten.

Fredrika, kommunens servicenod

Fredrika eller Vistege det sydsamiska namnet för orten ligger ca 6 mil från Åsele tätort längs landsväg 92, här bor ca 150 personer. I Fredrika finns skola upp till årskurs 6 samt förskola, drivmedelsstation, dagligvarubutik, och bibliotek. Fredrika har ca 79 företag från enskilda firmor till aktiebolag.

Livsmedelsbutiken i Fredrika är ombud för systembolaget, post, apotek, spel och paketutlämning. Vattenfalls etablering av Sveriges största vindkraftparker har startat vilket gynnar företagen på orten. Bussar avgår till och från Åsele tätort till Fredrika dagligen. Fredrika erbjuder ett aktivt friluftsliv och har flera ideella föreningar på orten. Campingen i Fredrika lockar turister sommar och vintertid även Budda templet drar till sig besökare. Detta är en viktig inkomstkälla för företagen och även de som kommer för att arbeta med etableringen av vindkraftparken som blir en viktig inkomstkälla för handeln i Fredrika.

Gafsele, kommunens framtida servicepunkt

Gafsele är en by i Åsele kommun. Byn, som ligger cirka 22 kilometer söder om tätorten Åsele, har bebyggelse på båda sidor om Ångermanälven där delarna vanligen benämns Östra Gafsele och Västra Gafsele. Idagsläget finns inte någon service men i framtiden kan byn utvecklas till att vara lokalt serviceställe som erbjuder ett mindre serviceutbud och utgör en mötesplats för boende, verksamma och besökande.

Åsele	2020
Livsmedel	X
Post	X
Betaltjänster	X
Apotek	X
Systembolag	X
ATG - Speltjänster	X
Bussgods	X
Paketutlämning	X
Café	X
Restaurang	X
Hotell / Vandrarhem	X
Förskola	X
Skola	X
Äldreboende	X
Bibliotek	X
Intresseförening	X

Fredrika	2020
Livsmedel	X
Post	X
Betaltjänster	X
Apotek	X
Systembolag	X
ATG - Speltjänster	X
Bussgods	X
Paketutlämning	X
Café	X
Restaurang	X
Hotell / Vandrarhem	X
Förskola	X
Skola	X
Äldreboende	X
Bibliotek	X
Intresseförening	X

Planering, genomförande och utvärdering

Varje nämnd och utskott ansvarar att inom sitt ansvarsområde vidta åtgärder i planen och att budgetera för de kostnader som åtgärderna medför. Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för att årligen följa upp och utvärdera genomförda åtgärder. Näringslivsenheten ansvarar för att planen revideras varje mandatperiod.

Handlingsplan 2021 - 2023

Aktiviteter/Åtgärder	Ansvar	Finansiering
Kommunen deltar/arrangerar utbildningstillfällen tillsammans med Länsstyrelsen i länet för att säkerställa att kunskapen om det statliga stödet för kommersiell service för glesa områden är god i kommunen.	Näringslivsavd	Samhällsbyggnadsförvaltningen
Det är viktigt att säkerställa att kommunen ombesörjer att den vägledning som finns på kommunens hemsida angående hur och var man söker stöd är uppdaterad och korrekt.		
Inkludera landsbygdservice i kommunens planer och program.	Respektive förvaltning	
De möjligheter som upphandlingspolicyn ger för inköp från mindre leverantörer och butiker ska tillämpas.	Upphandlingsenheten Respektive förvaltning	
Förvaltningar verkar för att skapa kontaktytor som ger ökad insikt i varandras verksamheter i avseende att samordna kommunens arbete med service på landsbygden.	Respektive förvaltning	
Hemsändningsbidrag	Näringslivsavd	
Tillhandahålla samhällsinformation till besökarna på servicepunkterna.	Respektive förvaltning Kontaktcenter	
Stödja initiativ för att hitta nya lösningar på service och utveckling av orterna på landsbygden.		

<p>Integrera servicefrågor i översiktsplan</p> <p>Vid revideringen av kommunens översiktsplan ska servicefrågorna beaktas så att det skapas ett långsiktigt säkerställande av en fungerande kommersiell och offentlig service.</p>		
<p>Utveckla samordning av varudistribution</p> <p>Utifrån uppkomna behov arbeta med samordning av varudistributionen mellan de olika aktörerna (servicegivare, transportörer, kommunen)</p>		
<p>Utveckla serviceorter och servicepunkter</p> <p>Kommunen skall löpande följa upp förutsättningar för att bevara och utveckla den kommersiella servicen i landsbygdens finns på serviceorter och på de lokala servicepunkterna.</p>		
<p>Kartlägga servicebehoven i landsbygden.</p> <p>Utvärdera verksamheter på berörda serviceorter och service-punkter.</p> <p>Dialoger med lokala utvecklings-grupper i landsbygdsområdena bör även det ske löpande och årligen ska servicegivare i kommunen bjudas in till kommunkontoret för dialog.</p>		